

Stehlíková, Karolína

Je libo ceduli nebo plakát?

Theatralia. 2020, vol. 23, iss. 2, pp. 194-197

ISSN 1803-845X (print); ISSN 2336-4548 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/TY2020-2-17>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/143251>

License: [CC BY-NC-ND 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Je libo ceduli nebo plakát?

Karolína Stehlíková

Výstava *Račte vstoupit do divadla*, Národní muzeum Praha. 13. 12. 2019 - 31. 3. 2020.

[events]

Před koncem roku 2019 byla v Národním muzeu v Praze otevřena ambiciózní výstava připravená kurátory Divadelního oddělení této instituce (hlavní autorka Markéta Trávníčková).¹ Její název *Račte vstoupit do divadla* odkazoval ke skutečnosti, že základním výstavním exponátem, který měnil v průběhu století svou podobu, byla tzv. divadelní cedule – tedy na papíru zprostředkovaná zprvu převážně textová informace vztahující se ke konkrétnímu představení, jejíž hlavní funkcí bylo informovat potenciální diváky o konání určité divadelní události.

Protože divadelní cedule byly určeny k vnímání zrakem, koncipovali autoři celou výstavu jako vizuálně poutavé putování česko-německými divadelními dějinami od roku 1647 až do 60. let 20. století počínaje periodami řádových divadel přes cedule zvoucí na divadelní události v 18. a 19. století, dvojjazyčné plakáty z doby nacistické okupace až po graficky výmluvné plakáty malých scén z doby politického tání v 60. letech minulého století. Architekti výstavy (architektonické řešení Tomáš Bílek a tbi.

architekti) zorganizovali vystavovaný materiál chronologicky do dvanácti vypouklých kójí připomínajících divadelní lóže.

Aby výstava nebyla jednotvárná, doplnili kurátoři cedule s popisky dalšími artefakty jako například dochovanými kostýmy (k zhlédnutí byl například první kostým Francka z *Maryši* bratří Mrštíkových), vzácnými rukopisy (tzv. pařížská verze Čapkovy hry *Loupežník*), scénografickými modely (například Wachsmannovy modely k inscenacím *Osvobozeného divadla*), bustami význačných osobností, ale i diváckými proprietami typu divadelních kukátek a vějířů (včetně dobových kuriozit v podobě pokladničky ve tvaru budovy Národního divadla). Výstavu doplnila také interaktivní specializovaná mapa uložení cedulí v českých a moravských muzeích, knihovnách a archivech, která bude v budoucnu sloužit především odborníkům, pro něž tento elektronicky uspořádaný archiv představuje přímo badatelský poklad. Pro děti byl připraven prostor věnovaný loutkovému divadlu s hracími prvky a také koutek, kde se mohly převléct do divadelního kostýmu a pořídit si originální fotografii.

Jak tvůrci uvedli hned na počátku expozice, cedule měly kromě propagační funkce hodnotu také jako výtvarný artefakt, který mohl mít různorodé grafické pojetí – od převážně textových barokních cedulí ke graficky rafinovaně pojednaným plakátům, jež jsou příznačné pro století dvacáté. Tento fakt si návštěvník nejlépe uvědomil právě tehdy, když spatřil nejrůz-

1 Dodejme, že výstava a katalog vznikly za finanční podpory Ministerstva kultury ČR v rámci projektu *Cesta k divadlu* a jde tedy o laické i odborné veřejnosti určený výstup rozsáhlého výzkumného úkolu, na němž spolupracuje několik institucí. Vývoj metodiky a specifických nástrojů pro uchování, exploataci a zpřístupnění historických divadelních cedulí se zvláštním zřetelem ke sbírkovým fondům Národního muzea v Praze a Moravského zemského muzea v Brně byl podpořen *Programem aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI II)*, č. DG16P02B008 (2016–2020).

Obr. 1: Pohled do výstavy v Národním muzeu. Foto archiv Národního muzea.

Obr. 2: Kóje věnované meziválečnému divadlu a divadlu v období protektorátu. Foto archiv Národního muzea.

Obr. 3: Vitrína s artefakty. Foto archiv Národního muzea.

nější typy cedulí vystavené vedle sebe. V tu chvíli teprve vyniklo, jaký typ informací bylo možné na cedulích nalézt, kdy začaly divadlo „prodávat“ obrázky, od kdy se na plakátech shledáme s reklamou nebo jakým způsobem používaly jednotlivé scény ve 20. století divadelní plakát k definování vizuálního stylu svého divadla.

Kurátorský tým vytvořil také zjednodušenou podobu výstavy trvale dostupnou na internetu,² která je určena primárně starším dětem. Pomocí načteného komentáře kombinovaného s fotografiemi vy-

braných, na výstavě fyzicky dostupných artefaktů jsou mladším návštěvníkům v několika kapitolách přehledně podány dějiny českého divadla včetně závěrečného kvízu, který ověřuje, kolik si z výkladu zapamatovali.

K výstavě vyšla také stejnojmenná publikace, jež je spíše než katalogem široce koncipovaným odborným sborníkem. V příspěvku Markéty Trávníčkové „Sbírka cedulí a plakátů Divadelního oddělení Národního muzea“ se lze dočíst, že sbírka, z níž výstava čerpá, obsahuje celkově kolem 400 000 kusů plakátů a cedulí...

² K nalezení na adrese <https://exhibition.indihu.cz/view/racte-vstoupit-do-divadla/start>.

Výstava se měla na podzim roku 2020 přestěhovat do Brna. Plánovalo se její doplnění o artefakty z archivu Oddělení dějin divadla Moravského zemského muzea. Vývoj situace v souvislosti s šířením viru Covid-19 však kurátory přiměl ke změně plánu spočívající v přípravě interaktivní verze výstavy, která je od září 2020 kompletně dostupná na internetu (viz <http://ractevstoupit.mzm.cz/>). Virtuální prohlídku výstavou zde doplňují přepisy výkladů z jednotlivých panelů (v českém i anglickém jazyce), možnost zvětšit vybrané artefakty a také hudební doprovod v podobě audio ukázek z inscenací ze 20. století. Tak

to připravená výstava je skvělým počinem, který ocení zvláště pedagogové a studenti divadelních škol, teatrologie, bohemistiky a příbuzných oborů, protože může sloužit jako pohodlná výuková pomůcka.

Výstava *Račte vstoupit do divadla* představuje pozoruhodný a esteticky působivý nástroj k nahlédnutí dějin divadla na našem území. Výsledek je překvapivě plastický, byť základním výstavním exponátem je obyčejný papír s několika slovy, který naši předci poté, co informačně posloužil, často bez sentimentu recyklovali na obalový materiál, pokud jej z plakátovacích ploch rovnou nestrhaly rozmary počasí.

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International license terms and conditions (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>). This does not apply to works or elements (such as images or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.